

SUNDHEDSSTYRELSEN

Tilbud om screening for livmoderhalskræft

Tilbud om screening

Du er mellem 23 og 64 år og bliver derfor tilbudt screening for livmoderhalskræft. Ved screeningen kan man finde celleforandringer på livmoderhalsen, som uden behandling kan føre til livmoderhalskræft.

I denne pjece kan du læse mere om screeningen. Pjecen kan hjælpe dig med at beslutte, om du ønsker at tage imod tilbuddet eller ej. Du kan læse mere på **Sundhedsstyrelsens hjemmeside**, hvor du bl.a. kan finde spørgsmål og svar om screening for livmoderhalskræft.

Sundhedsstyrelsen anbefaler screening for livmoderhalskræft. Men det er vigtigt du træffer dit eget valg.

Hvis du IKKE ønsker at tage imod tilbud om screening for livmoderhalskræft, kan du altid framelde dig via hjemmesiden: **www.framelding.dk**.

Fortryder du frameldingen, kan du altid tilmelde dig igen, ved at kontakte den region du bor i. I det invitationsbrev du har fået tilsendt i e-boks, kan du se hvem du skal kontakte.

Hvis du framelder dig, påvirker det ikke dine muligheder for at blive undersøgt og behandlet, hvis der opstår mistanke om livmoderhalskræft eller anden sygdom.

Hvis du er gravid eller allerede er i et behandlings- eller kontrolforløb for sygdom i underlivet, skal du tale med din læge, om hvornår dette screeningstilbud er relevant for dig.

Hvorfor får man livmoderhalskræft?

Livmoderhalskræft skyldes stort set altid en infektion med HPV (Humant Papillomavirus). I de fleste tilfælde forsvinder HPV-infektionen af sig selv. Nogle gange kan HPV-infektionen dog blive kronisk og medføre celleforandringer i livmoderhalsens slimhinde. Langt de fleste celleforandringer forsvinder af sig selv. I sjældne tilfælde kan celleforandringer dog udvikle sig til kræft. Det tager normalt mange år før en HPV-infektion fører til livmoderhalskræft.

Hvad er HPV og HPV-vaccination?

HPV er et virus, som smitter ved samleje eller anden intim kontakt. Nogle typer af HPV kan føre til celleforandringer på livmoderhalsen, som i sjældne tilfælde kan udvikle sig til kræft. Du kan ikke selv mærke, om du har en HPV-infektion eller celleforandringer.

Man kan forebygge HPV infektioner ved at vaccinere.

I Danmark tilbydes HPV-vaccination nu til alle børn, når de fylder 12 år. Efter HPV-vaccination, har man mindre risiko for at få en HPV-infektion, som hos kvinder kan udvikle sig til livmoderhalskræft.

Screeningstilbuddet for livmoderhalskræft gives også til kvinder, der er vaccineret. Det er fordi vaccinen ikke dækker alle typer HPV, og dermed ikke giver fuldstændig beskyttelse.

Hvad er screening for livmoderhalskræft?

Screening for livmoderhalskræft er en undersøgelse af kvinder, der ikke har symptomer på livmoderhalskræft. Screening er ikke det samme som en fuld undersøgelse for livmoderhalskræft. Selvom man bliver screenet kan man alligevel godt have eller få livmoderhalskræft. Du skal derfor altid gå til læge, hvis du har symptomer fra underlivet, fx uventet blødning eller smerter i underlivet. Du kan læse mere om symptomerne på pjecens sidste side.

Livmoderhalskræft kan forebygges ved, at man finder celleforandringerne, før de udvikler sig til kræft. Derfor er screening for livmoderhalskræft og behandling af svære celleforandringer, en effektiv måde at forebygge livmoderhalskræft på.

Fakta om screeningen

365 Hvert år får 365 kvinder livmoderhalskræft.

FØR screening blev indført

35 ud af 1000 fik kræft

EFTER screening blev indført

10 ud af 1000 får kræft

Før screeningen blev indført fik ca. 35 ud af 1000 kvinder livmoderhalskræft i løbet af deres liv. Efter screeningen er indført får ca. 10 ud af 1000 kvinder livmoderhalskræft. Det er ikke muligt at sige nøjagtigt hvor mange af de færre tilfælde, der skyldes screening. Det vurderes dog at være mere end halvdelen.

FØR screening blev indført

15 ud af 1000 døde

EFTER screening blev indført

3 ud af 1000 dør

Før screening blev indført døde ca. 15 ud af 1000 kvinder af livmoderhalskræft. Efter screeningen er indført er dette faldet til ca. 3 ud af 1000. Der kan dog også være andre grunde, der bidrager til dette fald. For eksempel, at kræfttilfælde generelt opdages tidligere og at behandlingen i dag er mere effektiv.

6-8

Man kan ikke med sikkerhed skelne mellem de celleforandringer, der udvikler sig til kræft og de, der ikke gør. Hver gang en kvinde undgår at få livmoderhalskræft, vil 6-8 kvinder få foretaget en kegleoperation for celleforandringer, som ikke ville have udviklet sig til kræft.

Hvad taler for screening?

Færre tilfælde af livmoderhalskræft og lavere dødelighed : Ved at tage imod tilbuddet om screening for livmoderhalskræft kan du nedsætte din risiko for at blive alvorligt syg og dø af livmoderhalskræft. Hvis celleforandringer bliver opdaget tidligt, kan mange tilfælde af livmoderhalskræft undgås. I sjældne tilfælde finder man kræft ved screeningen. Jo tidligere man opdager livmoderhalskræft, jo mindre risiko er der for, at kræften har spredt sig.

Skånsom behandling: Behandling af celleforandringer er mere skånsom end behandling af livmoderhalskræft. Svære celleforandringer på livmoderhalsen kan behandles med en mindre operation, uden indlæggelse. Behandlingen af livmoderhalskræft er langt mere omfattende, for eksempel en større operation eller stråle- og kemoterapi.

Hvad taler imod screening?

Ubehag: Nogle kvinder oplever ubehag ved den gynækologiske undersøgelse. Det kan være en god idé at fortælle din læge, hvis du er utryk ved undersøgelsen.

Bekymring og falsk alarm: Hvis din screening giver mistanke om celleforandringer, vil du blive tilbudt kontrol hos egen læge eller yderligere undersøgelser hos en gynækolog. De yderligere undersøgelser kan vise normale forhold og at der derfor er tale om falsk alarm. Tiden, mens man venter på svar eller yderligere undersøgelser, kan give bekymringer eller angst.

Falsk tryghed: Selvom din screening ikke viser tegn på celleforandringer, kan du alligevel godt have eller få celleforandringer og udvikle livmoderhalskræft. Risikoen for, at celleforandringer overses er mindre, hvis man deltager i regelmæssige screeninger. Celleforandringer, der i første omgang ikke er fundet, vil ofte kunne opdages ved næste screening.

Unødvendig behandling: Screeningen kan finde celleforandringer, der i nogle tilfælde ikke ville have udviklet sig til kræft. Hver gang en kvinde undgår at få livmoderhalskræft, vil 6-8 kvinder få foretaget en kegleoperation for celleforandringer, som ikke ville have udviklet sig til kræft. En kegleoperation øger risikoen for tidlig fødsel. Ved at deltage i screeningen, risikerer du derfor at få en behandling, der er unødvendig og som kan have skadevirkninger.

Sådan bliver din prøve undersøgt

Der er to metoder

Du bliver tilbudt enten cellebaseret eller HPV-baseret screening for livmoderhalskræft.

Ved begge metoder får du taget en celleprøve fra livmoderhalsen. Der er ikke forskel på, hvordan prøven tages, men på hvordan prøven efterfølgende bliver analyseret. Der kan også være forskel på, hvor lang tid, der går før du skal screenes igen. Begge metoder er velafprøvede og gode metoder til at forebygge livmoderhalskræft.

Du bliver inviteret til screening med tre eller fem års mellemrum, afhængigt af din alder og screenings-metoden.

Du kan læse mere om baggrunden for, at alle kvinder ikke tilbydes samme metode på Sundhedsstyrelsens hjemmeside:

www.sst.dk/screening-livmoderhalskræft

Sådan foregår screeningen

Screeningen foregår ved en gynækologisk undersøgelse (underlivsundersøgelse) hos din praktiserende læge. Her får du taget en celleprøve fra livmoderhalsen med en lille børste. Det gælder både for den cellebaserede og den HPV-baserede screening. For at få en brugbar prøve, må du ikke have menstruation eller være gravid ved undersøgelsen.

Langt de fleste kvinder får besked tilbage om, at prøven er normal.

Det kan også ske, at prøven er teknisk uegnet, og at den derfor skal tages om.

Yderligere undersøgelse

Hvis din prøve viser HPV-infektion eller lette celleforandringer kan du blive anbefalet at få taget en ny prøve efter seks eller tolv måneder. Det kan bl.a. afhænge af typen af HPV og af din alder.

Hvis din prøve viser svære celleforandringer, vil du blive tilbudt yderligere undersøgelse hos en gynækolog i en praksis eller på et hospital. Afhængigt af din alder kan du også blive tilbudt yderligere undersøgelse hos en gynækolog hvis din prøve viser bestemte typer af HPV, eller hvis din prøve viser en kombination af HPV og lette celleforandringer.

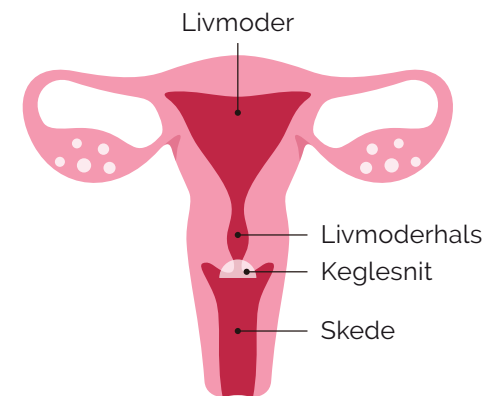
Gynækologen vil undersøge livmoderhalsen nærmere og tage vævsprøver. Svære celleforandringer er ikke det samme som kræft. Man kan ikke på forhånd vide, hvilke svære celleforandringer, der senere vil udvikle sig til kræft. Derfor anbefaler man en kegleoperation (også kaldet keglesnit), hvis gynækologen finder svære celleforandringer.

I meget sjældne tilfælde kan celleprøven give mistanke om livmoderhalskræft. Hvis der er tale om kræft, vil du blive tilbudt behandling ud fra, hvor fremskreden sygdommen er.

Kegleoperation

Ved en kegleoperation fjerner man et kegleformet stykke omkring kanalen i livmoderhalsen, se figuren. De mest almindelige bivirkninger efter en kegleoperation er blødning og infektion. De mere sjældne bivirkninger er svær blødning og forsnævring af livmoderhalsen. Du har stadig mulighed for at blive gravid og få børn efter en kegleoperation. Det er dog en let øget risiko for at føde for tidligt.

Efter en kegleoperation bliver du igen undersøgt for HPV og celleforandringer. Hvis begge prøver er normale, er der som regel ikke grund til yderligere kontrol. Du kan frem over følge screeningsprogrammet som normalt. I alle andre tilfælde vil du blive tilbudt opfølgende kontrolundersøgelser.

Mulige symptomer på livmoderhalskræft

Der er sjældent symptomer i det tidlige forløb af livmoderhalskræft. Hvis sygdommen er mere fremskreden, kan der opstå symptomer. De følgende symptomer kan være tegn på livmoderhalskræft, men kan også skyldes tilstande, som ikke er alvorlige:

- Blødning fra skeden ved eller efter samleje
- Blødningsforstyrrelser som f.eks. pletblødninger og blødninger efter overgangsalderen
- Ændret udflåd, som kan være ildelugtende og indeholde blod
- Smerter i underlivet, der kan stråle om i ryggen eller ned i benene
- Vægttab, træthed og appetitløshed

Hvor kan jeg få hjælp?

Din region

Din læge

sst.dk

Hvis du har spørgsmål til screeningen, så kontakt den region, du bor i. I invitationen kan du se, hvem du skal kontakte.

Hvis du har symptomer fra underlivet, fx uventet blødning eller smerter i underlivet, bør du altid kontakte din egen læge for at få det undersøgt nærmere. Det gælder også, selvom du deltager i screeningsprogrammet.

Du kan læse mere om livmoderhalskræft, screeningsprogrammet og tallene i denne pjece på Sundhedsstyrelsens hjemmeside:

www.sst.dk/screening-livmoderhalskræft

Ca. 365 danske kvinder får hvert år livmoderhalskræft. Livmoderhalskræft kan opstå i alle aldersgrupper, men rammer sjældent kvinder under 25 år.

Omkring 100 danske kvinder dør hvert år af livmoderhalskræft.